

تدوین مدل یکپارچه حکمرانی و مدیریت شهری تهران (با نگاهی بر مدل‌های مدیریت شهری کلانشهرهای جهان)

دکتر حسین طلا* - پژوهشگاه مهندسی بحران‌های طبیعی شاخص پژوه، اصفهان، ایران

چکیده

اداره امور شهر تهران بطور اثربخش و کارآمد همواره از جمله مهم‌ترین دغدغه‌های مدیران دولتی کشور بوده است. تجربه اجرایی در شهر تهران نشان می‌دهد که در این کلانشهر با این امر مواجه هستیم که سیستم حکمرانی و مدیریت شهری تهران دارای گسست از یکدیگر می‌باشد. عبارتی فرمانداری تهران به عنوان دستگاه حاکمیتی و شهرداری تهران به عنوان دستگاه اجرایی امور شهر تهران در برخی موارد دچار موازی کاری و یا حتی در مواردی گرفتار تضاد وظایف شده‌اند. در راستای پاسخگویی بدین مشکل، هدف این مقاله بر آن است تا با مطالعه و الگوبرداری از مدل‌های مدیریت شهری در کلانشهرهای منتخب جهان و همچنین تشکیل پنل خبرگان بتوانیم مدلی را جهت یکپارچه‌سازی حکمرانی و اداره امور شهر تهران تدوین نماییم. این تحقیق از نوع توصیفی، تطبیقی و اکتشافی می‌باشد. در این پژوهش از روش ترکیبی استفاده گردیده است. بدین ترتیب که در گام ابتدایی جهت شناخت الگوهای مدیریت شهری کلانشهرهای منتخب از روش کتابخانه‌ای استفاده شده است و در گام دوم با استفاده از ابزار مصاحبه و پرسشنامه، یافته‌های تحقیق تجزیه و تحلیل گردیده است. همچنین با توجه به یافته‌های حاصلی از مطالعات تطبیقی و در نظر گرفتن ابعاد مدیریت شهری تهران، به تدوین مدل یکپارچه حکمرانی و مدیریت شهری تهران پرداخته‌ایم. جامعه آماری این تحقیق خبرگان مدیریت شهری تهران می‌باشند که بدین منظور نمونه‌ای به حجم ۳۰ نفر از این افراد انتخاب گردیده است. داده‌های این تحقیق نیز به کمک نرم افزارهای تخصصی (TOPSIS، AHP و ...) تحلیل شده است. نتیجه این تحقیق تدوین مدلی است که طی آن با محوریت فرمانداری تهران و مشارکت سایر نهادهای درگیر در اداره امور شهری (از طریق اختصاص جایگاه مشارکت در تصمیم‌گیری به این نهادها) مدیریت شهری تهران بصورت یکپارچه درآید.

واژه‌های کلیدی: کلانشهر تهران، حکمرانی شهری، مدیریت یکپارچه شهری

Developing an Integrated Model of Governance and Tehran Urban Management

Abstract

Tehran Urban Affairs Office has always been one of the most important concerns of government managers in the country. The executing experience in Tehran shows that in this metropolis we are faced with the fact that Tehran's system of management is breaking up. In other words, the Tehran governorship as the sovereignty system and the Tehran municipality as the executive system of Tehran affairs have in some cases parallel work or even a conflict of duty. In order to solve this problem, the purpose of this article is to study and modeling urban management patterns in selected metropolises worldwide as well as to form a panel of experts in order to develop a model for integrating governance and to manage Tehran urban affairs. This research is descriptive, comparative and exploratory. In this study, a hybrid method was used. In the first step, library method is used to identify the urban management patterns of selected metropolises and in the second step, the research findings were analyzed using interview and questionnaire tools. Also, based on the findings of comparative studies and considering the dimensions of Tehran urban management, we have developed an integrated model of Tehran urban governance and management. The statistical population of this research are experts in Tehran urban management who were selected for this purpose with a sample size of 30 people. The data of this research is also analyzed with the help of specialized software. The result of this research is the development of a model with a focus on Tehran's governing body and the involvement of other institutions involved in the management of urban affairs so as to integrate the urban management of Tehran through the allocation of participation in decision making to these institutions.

Key Words: Tehran Metropolis, Urban Governance, Integrated Urban Management

سازمانها و نهادهای مختلفی مشغول خدمت رسانی به شهروندان می‌باشند که نقشه تقسیمات شهری هر کدام با دیگری متفاوت است. بطور مثال نقشه تقسیمات نیروی انتظامی، شهرداری و بیمه تامین اجتماعی به کلی با یکدیگر متفاوت است. این امر در مواردی موجب سردرگمی شهروندان در مراجعه به ادارات و سازمانهای متولی امور شهری می‌گردد. در این تحقیق با در نظر گرفتن این خلا و همچنین با عنایت بر مصوبه شورای عالی امنیت ملی، سعی بر آن بود تا مدلی جهت یکپارچه‌سازی خدمات شهری ارائه گردد. در این مدل فرمانداری تهران به عنوان نهاد متمرکز ارائه دهنده خدمات شهری در نظر گرفته می‌شود و کلیه نهادها و سازمانهای متولی امور شهری با داشتن یک نماینده در میز مدیریت بخشرداری در نواحی معین شده به ارائه خدمات به شهروندان می‌پردازند.

۲- اهداف و سوالات تحقیق

۲-۱ اهداف تحقیق

هدف اصلی تحقیق حاضر "ارائه مدلی در حوزه حکمرانی و مدیریت شهری تهران" می‌باشد. در راستای هدف اصلی، اهداف فرعی ذیل قابل تعریف است:

۱. مطالعه تطبیقی مدل‌های مدیریت شهری در شهرهای مختلف جهان
۲. تعیین ابعاد مدل پیشنهادی
۳. تعیین اهمیت و اولویت ابعاد مدل پیشنهادی
۴. پیشنهاد مدل مطلوب برای بهبود حکمرانی و مدیریت شهر تهران

۲-۲ سوالات تحقیق

سوال اصلی این تحقیق را می‌توان بدین شرح مطرح نمود: مدل مناسب برای حکمرانی و مدیریت شهر تهران با توجه به سایر الگوهای مدیریت شهری کلانشهرهای جهان کدام است؟ در این راستا، سوالات فرعی تحقیق حاضر را می‌توان به صورت ذیل بیان نمود:

۱. الگوهای متداول مدیریت شهری در شهرهای

توسعه زندگی شهرنشینی در ابعاد جمعیتی، اقتصادی، سیاسی و فرهنگی سبب گردید تا به موضوع مدیریت خدمات شهری بطور جدی نگریده شود. در پاسخ به این نیاز، دانشمندان مدیریت شهری مدلهایی برای اداره شهرها ارائه دادند که هر کدام با توجه به نیازهای منطقه‌های و اجتماعی هر شهر دارای مزایا و معایبی بود. بطور معمول می‌توان سه مدل کلان را در سطح شهرهای جهان برای اداره امور شهر شناسایی کرد. هر کدام از این مدل‌ها به فراخور آنکه شورای شهر (به عنوان قوه مقننه شهری) و شهرداری (به عنوان قوه مجریه شهری) را در چه جایگاهی از قدرت قرار داده اند؛ با یکدیگر متفاوت می‌باشند. ۳ مدل عمده که در اینجا مطرح می‌گردد عبارتند از مدل شورا-شهردار، مدل شورا-مدیر شهر و مدل کمیسیون. هر کدام از این مدل‌ها با توجه به مشخصه‌های امنیتی، سیاسی، اقتصادی، و فرهنگی اجتماعی شهرهای متفاوت جهان می‌تواند کاربرد بهینه داشته باشد. مدل مدیریت شهری کلانشهر تهران مدل شورا-مدیر شهر می‌باشد. در این مدل اعضای شورای اسلامی شهر تهران با رای مستقیم مردم تهران انتخاب می‌شوند و شهردار تهران بوسیله اعضای شورای شهر انتخاب می‌گردد. شهردار تهران در خصوص عملکرد و بودجه باید به شورای شهر پاسخگو باشد ولی می‌تواند روسا و معاونین خود و سازمان‌های زیر نظر خود را منتصب نماید. مشکل عمده‌ای که در بحث مدیریت شهری تهران وجود دارد عدم یکپارچگی سیاست‌گذاری و خدمت رسانی در امور شهری می‌باشد. بعنوان مثال به لحاظ تقسیمات کشوری شهرستان تهران شامل سه شهر تهران، ری، و شمیرانات است که هر کدام دارای فرمانداری جداگانه از یکدیگر می‌باشند. ولی در تقسیمات شهرداری تهران کلانشهر تهران شامل مناطق ۲۲ گانه‌ای است که شمیرانات منطقه ۱ و شهر ری منطقه ۲۰ شهرداری تهران می‌باشد. از طرفی در محدوده کلانشهر تهران

جهان کدام اند؟

۲. ابعاد الگوی بهبود وضعیت موجود کدام است؟
۳. اهمیت و اولویت ابعاد الگوی پیشنهادی چگونه است؟

۴. الگوی پیشنهادی چگونه باید باشد؟
خاطر نشان می‌سازد این تحقیق فاقد فرضیه می‌باشد.

۳- ادبیات و پیشینه تحقیق

۳-۱ مبانی نظری

مکاتب نظری اخیر در مدیریت شهری را در دو گروه عمده طبقه بندی نمود:

نخست دیدگاه نومنطقه‌گرایی که در دهه ۱۹۹۰ پس از ۳۰ سال غیبت جدی منطقه‌گرایی در عرصه نظری ظاهر شد. نهضت نومنطقه‌گرایی با بررسی مسائل متعددی که مناطق کلانشهری با آن دست به گریبان هستند بار دیگر بر روی ساختار نهادی منفک متمرکز شده و به انتقاد بیشتر از ساختار تفکیکی نهادی پرداخته است. این دیدگاه نیاز به سازماندهی مجدد نهادی را بطور جدی مطرح کرده و معتقد است که در شرایط جدید اقتصاد جهانی نیاز به یکپارچه سازی نهادی برای جذب منافع و دفع زیانهای جهانی شدن وجود دارد.

دیدگاه دوم حکمروایی کلان شهری که الگوی پیشنهادی دیدگاه نومنطقه‌گرایی محسوب می‌شود. در این الگو بجای تاکید بر ساختارهای نهادی پرحجم، تاکید بر فرآیندهای همکاری و مشارکت است. اگر چه ساختار نهادی مشخصی که مورد توافق همه باشد وجود ندارد. اما اکثرا امیدوارند که فرآیندهای همکاری و مشارکت در طی زمان نهادینه شود و منجر به تشکیل نهادی کارآمد و فراگیر برای کل منطقه گردد. در الگوی جدید تاکید زیادی بر نقش نهادهای غیردولتی از جمله ساختارهای شبکه‌ای غیر رسمی که برخاسته از جامعه مدنی هستند؛ می‌شود. همچنین همکاری داوطلبانه بین مدیریت‌های محلی و بستن قراردادها و توافق‌نامه بین نهادهای محلی مورد تاکید قرار گرفته است.

در الگوی حکمروایی کلان شهری وظایف عمدتاً حول دو محور قرار دارد. از یک طرف توجه به توسعه اقتصادی و نقش منطقه کلانشهری در اقتصاد جهانی که تشدید مزیت‌های رقابتی آن و تلاش برای کسب رتبه‌ای شایسته در منطقه از اهداف آن است. و از طرف دیگر وظایفی که مربوط به قلمروی درونی منطقه است و شامل هم‌اندیشی و چاره جویی در مسائل زیست محیطی، خدمات و زیرساخت‌های منطقه‌ای، برقراری عدالت توزیعی و مسائل اجتماعی و فرهنگی با مشارکت تمامی کنشگران است. (صرافی، ۱۳۸۳)

۳-۲ پیشینه تحقیق

۳-۲-۱ تحقیقات صورت پذیرفته در ایران

• در کتابی با عنوان "حکومت محلی یا استراتژی توزیع فضایی قدرت سیاسی ایران" محقق به بررسی تمرکزگرایی و تمرکز زدایی پرداخته و معایب و مزایای هر دو شیوه حکومتی را بیان کرده است. نویسنده با بررسی تجارب حکومت محلی در کشورهای پاکستان، هند، ترکیه، انگلستان، مالزی، فرانسه، روسیه، چین، ایالات متحده، پیشنهاد نظام نیمه متمرکز را برای نظام سیاسی- اداری ایران می‌دهد که براساس آن، حکومت محلی در چارچوبی فراتر از نظام مدیریت شورا- شهرداری شکل می‌گیرد. (قالیباف، ۱۳۸۶)

• در پایان نامه‌ای با عنوان "بررسی تطبیقی الگوهای مدیریت شهری در آمریکا، فرانسه، مالزی، ترکیه، و ایران" محقق به بررسی مدل‌های مدیریت شهری در کشورهای فوق پرداخته است. این تحقیق از نوع توصیفی و جامعه آماری آن، شهرهای مورد مطالعه از طریق مطالعات کتابخانه‌ای و اینترنت می‌باشد. (داوران، ۱۳۹۲)

• در مقاله‌ای با عنوان "بررسی امکان سنجی استقرار مدیریت یکپارچه شهری در ایران (مطالعه موردی مشهد)" محقق پس از بررسی اجمالی روند تغییرات نظام مدیریتی شهری در کشور و شهر مشهد، با انجام یک مطالعه میدانی گسترده، سازمانهای

تاثیرگذار بر مدیریت شهری مشهد را شناسایی و نوع و شدت هریک از آنها را بیان نموده است. در این مطالعه ۲۹ سازمان در سه گروه سازمان های دارای روابط متقابل، زنجیره‌ای و جمعی یا نهادهای محلی اداره شهر معرفی شده اند. منطق این دسته بندی ارتباط میات تدابیر و مداخلات مدیریتی مورد نیاز و نوع تعاملات میان سازمانی می‌باشد. (حسینی، ۱۳۸۸)

• در پایان نامه‌ای با عنوان "امکان سنجی تحقق مدیریت یکپارچه شهری با تاکید بر سطح تصمیم گیری (نمونه موردی تهران)" عوامل موثر بر یکپارچگی مدیریت شهری در نمونه موردی شهر تهران از طریق دو روش کمی و کیفی شناسایی کرده است. یافته های روش کمی که محصول جمع آوری نظرات مدیران و کارشناسان نهاد مدیریت شهری تهران (شامل شهرداری و شورای شهر تهران) و برخی نهادهای دولتی/حکومتی (شامل وزارت کشور، وزارت مسکن و مجلس شورای اسلامی) است، نشان می دهد که چهار عامل شبکه نهادها و سازمانهای متعدد ذیربط مدیریت شهری، نظام و روابط قدرت بازیگران عرصه شهری، بستر قوانین و مقررات موجود شهری و همچنین زیرساخت های اطلاعاتی و ارتباطی از جمله عوامل موثر بر عدم یکپارچگی مدیریت شهری هستند که از این میان در صورت اصلاح نظام و روابط قدرت میان بازیگران عرصه شهری، امکان یکپارچگی فرایند مدیریت شهر تهران فراهم می شود. (میرعابدینی، ۱۳۸۸)

• در پایان نامه "آسیب شناسی مدل اداره امور شهر در ایران (با تاکید بر شهر تهران)" محقق جهت بررسی چالش های موجود بر سر راه مدیریت شهری، ابتدا از طریق مفاهیم مدیریت شهری و مدل های مدیریت شهری، نوع مدل مدیریت شهری در ایران را شناسایی کرده است. سپس با استفاده از الگوی حکمرانی شهری و مؤلفه های آن به استخراج مؤلفه های مطابق با شرایط جامعه خود پرداخته است. نتیجه ای که از تمامی مصاحبه ها و

بررسی اسناد قانونی در زمینه مدل مدیریت شهری به دست آمده است، گویای این مطلب است، که برای اجتناب از چالش های موجود بهترین روش این است که در انتخاب اعضاء شورا، فارغ از تعلق سیاسی آنان و جنسیتشان، صرفا به کارنامه اجرایی و نوع تخصص آنان با توجه به نیازهای مدیریتی، اجتماعی و فرهنگی شهر، دقت و تامل شود. (میکائیلی‌نمین، ۱۳۹۲)

۲-۳ تحقیقات صورت پذیرفته در جهان
• در مقاله‌ای با عنوان "مدیریت شهری در کشور های در حال توسعه" محقق بعد از بررسی جامع تاریخی مفهوم مدیریت شهری و در پاسخ به پرسش طرح شده، سه بعد کلیدی را به عنوان اجزای سازنده تعریف مفهوم و رویکرد مدیریت شهری موضوع بحث قرار می دهد، که پاسخ روشن به آنها می تواند تعریفی اقناع کننده از مدیریت شهری فراهم سازد. (Mc Gill, ۲۰۰۱)

• در مقاله‌ای با عنوان "ساختارهای حکمرانی شهری: تلاش برای طبقه‌بندی" نگارنده به بررسی انواع مدل های مدیریت شهری در شهرهای امریکا پرداختند، که براساس مطالعه آنها، پنج مدل یا شکل کلی حکومت شهری در ایالات متحده امریکا وجود دارد. اگرچه هر یک از این اشکال حکومت شهری ویژگیهای متمایزی دارند، اما تحقیقات اخیر نشانگر نوعی همگرایی بین اشکال مختلف حکومت در چند دهه اخیر و به ویژه بین مدل شورا - مدیر شهر و شهردار - شورا است. اکثریت عمده شهرهای امریکا دو مدل از مجموعه مدل های حکومت شهری را برای اداره شهرهای خود برگزیده اند. حدود ۵۲ درصد از شهرها، مدل حکومت شهری شورا - مدیر شهر و ۳۲ درصد مدل شهردار - شورا را برای اداره شهرها و شهرداری ها برگزیده‌اند. تعداد شهرهایی که از سه مدل حکومت شهری دیگر (مدل کمسیون، مدل نشست شهری باز و مدل نشست شهری نماینده) استفاده می کنند، کمتر از ۵ درصد را به خود اختصاص می‌دهد. (De

• در مقاله‌ای با "عنوان مناطق شهری جهانی" نویسنده پس از بررسی یازده شهر- منطقه جهانی به این نتیجه می‌رسند که فرآیند و حتی فرم سازمان فضایی مناطق کلان شهری تحت تاثیر دو عامل معین شکل اختصاصی و محلی پیدا می‌کنند: عوامل کالبدی مربوط به بستر طبیعی و عوامل سیاسی و به عبارت دقیق تر فرهنگ حکمرانی رایج در هر منطقه کلان شهری. لذا تعدد و تکثر بازیگران و نیروهای موثر در حیات کلان شهری و ضرورت همگرایی و همسویی آنها در یک چهارچوب مبتنی بر دموکراسی منطقه ای و عدالت فضایی را می‌توان مهمترین استدلال ضرورت استقرار مدل حکمرانی شهری و جایگزینی آن به جای حکومت شهری دانست. (Simmonds, 2009)

با توجه به پیشینه تحقیقات انجام شده می‌توان گفت تاکنون تحقیقی در جهت ارائه مدل یکپارچه مدل حکمرانی و مدیریت شهری تهران که جنبه اجرایی و عملیاتی داشته باشد و همچنین با توجه به ویژگی‌های منحصر بفرد این کلانشهر تدوین شده باشد؛ انجام نپذیرفته است که در این مقاله به این موضوع پرداخته خواهد شد.

۴- روش تحقیق

تحقیق حاضر از نوع تطبیقی، توصیفی و اکتشافی می‌باشد. در این نوع تحقیقات محقق می‌بایست در حین پژوهش، به سوالات مطرح شده پاسخ داده و متغیرهای کلیدی مرتبط با اهداف تحقیق را شناسایی و کشف نماید. همچنین با توجه به مطالعه تطبیقی در حوزه مدل های مدیریت شهری، پیچیدگی و متغیرهای متنوع در ارزیابی کارایی و اثربخشی مدل مدیریت شهری در شهرهای متفاوت جهان به صورت توصیفی تحلیل و الگوبرداری های مورد نظر انجام خواهد پذیرفت. همچنین در تحقیق حاضر به دلیل پیچیدگی موضوع و گستردگی ابعاد مسئله از رویکرد ترکیبی استفاده خواهد شد. در این رویکرد از روشهای کمی و کیفی استفاده و از مزیت

های هر دو نوع از روش های بهره‌برداری خواهد شد. بدین صورت داده‌ها به دو روش کتابخانه‌های و میدانی جمع آوری می‌گردد، همچنین به دلیل نبودن موضوع برخی داده‌ها می‌بایست به صورت اولیه جمع آوری و تحلیل گردند. واحد تحلیل در این تحقیق فرد می‌باشد. جامعه آماری این تحقیق خبرگان و مدیران مدیریت شهری تهران بوده است که نمونه‌ای به حجم ۳۰ نفر برای تعیین نتایج نمونه به جامعه در نظر گرفته شده است. ابزارهای مورد استفاده برای جمع آوری داده‌ها، پرسشنامه‌های بسته و نیمه بسته به همراه مصاحبه‌های عمیق با خبرگان خواهد بود. داده‌های تحقیق نیز به کمک نرم‌افزارهای تخصصی (AHP، TOPSIS و ...) تحلیل خواهند شد. شیوه تحلیل داده‌ها در این تحقیق بدین شکل بوده است که با مراجعه به خبرگان مدیریت شهری ابعاد مدنظر در تدوین مدل حکمرانی و مدیریت شهری کلانشهر تهران احصا گردیده و سپس میزان اهمیت با استفاده از نرم‌افزار AHP و روش آنالیز منفی سنجیده شده است. در ادامه تحقیق نیز با مراجعه به خبرگان مدیریت شهری، ابعاد مورد اهمیت در مدیریت شهری تهران احصا گردیده است و در پایان نیز با توجه به این ابعاد و همچنین با در نظر گرفتن نتایج حاصل از مطالعات تطبیقی، مدلی تدوین گردیده است که اولاً بتواند حکمرانی و مدیریت شهری تهران را بطور یکپارچه درآورد و ثانیاً بتواند ابعاد مدنظر گرفته شده در مدیریت شهری تهران را تامین نماید. همچنین از نجا که میزان اهمیت هر کدام از ابعاد هفت گانه استخراج شده متفاوت می‌باشد؛ میزان اهمیت و اولویت ابعاد احصا شده مورد بررسی قرار گرفت.

روش تحقیق در این مقاله را می‌توان در گام‌های زیر معرفی نمود:

۱. مطالعات کتابخانه‌ای در حوزه مدیریت شهری و حکمرانی
۲. تعیین ابعاد مدل پیشنهادی

۳. تدوین مدل پیشنهادی جهت تامین ابعاد احصا شده

۵- تجزیه تحلیل داده‌ها

در این مقاله سعی بر آن بوده است تا بوسیله مطالعات تطبیقی صورت گرفته از مدل‌های مدیریت شهری کلانشهرهای مطرح دنیا و همچنین تشکیل پنل خبرگان، بتوان به الگویی دست یافت که توسط آن بتوان اداره امور شهر تهران را بصورت یکپارچه درآورد. در این بخش به یافته‌های تحقیق هم در قسمت مطالعات تطبیقی و هم در قسمت تجزیه تحلیل داده‌های مستخرج از پرسشنامه‌ها خواهیم پرداخت.

۱-۵ مطالعات تطبیقی

از اهداف بنیادین این تحقیق آن است که با توجه به مدل‌های مدیریت شهری که در سایر کلانشهرهای مطرح دنیا مورد استفاده قرار گرفته است و همچنین تشکیل پنل خبرگان مدیریت شهری تهران بتوان ابعاد مدیریت شهری کلانشهر تهران را شناسایی و وضعیت پایداری یا ناپایداری سیستم مدیریت شهری تهران را تحلیل نمود. در این راستا مدل‌های مدیریت شهری در کلانشهرهای نیویورک، لندن، پاریس، استانبول و کوالالمپور به شرح خلاصه ذیل مورد بررسی قرار گرفت:

۱) مدل مدیریت شهری نیویورک: مدل اداره کلانشهر نیویورک شورا - شهردار است. شورای شهر نیویورک ۵۱ عضو دارد که برای ۲ سال انتخاب می‌شوند. شورای شهر شهردار نیویورک را برای مدت ۴ ساله انتخاب می‌کند. الگوی مدیریت شهری نیویورک مدل شهردار مدیر شهر قوی است. شهردار تمام قدرت اداری و اجرایی را در اختیار دارد. برنامه ریزی در کلانشهر نیویورک توسط نهاد برنامه ریزی منطقه‌ای نیویورک یا RPA انجام می‌شود. این نهاد سازمان برنامه ریزی منطقه‌ای غیرانتفاعی و مستقل است. RPA در ۳ حوزه عمده حمل و نقل محیط زیست و توسعه شهری فعالیت می‌کند.

۲) مدل مدیریت شهری لندن: مدیریت کلانشهر

لندن دارای دو سطح اصلی است سطح اول آن اداره لندن بزرگ GLA است که در سال ۱۹۹۱ تاسیس گردید. GLA دارای دو هسته اصلی است: هسته گروه‌های عملکردی و هسته شهردار که ۲۵ عضو دارد و مستقیماً توسط شهروندان انتخاب می‌شود. شهردار بودجه GLA را تعیین می‌کند و اعضای مجمع GLA نگرهبان و مراقب فعالیت‌های شهردار هستند. اداره لندن بزرگ دارای ادارات زیرمجموعه ذیل می‌باشد:

- آژانس توسعه لندن (LDA) که مسئول توسعه اقتصادی و بازسازی شهر لندن می‌باشد.
- نهاد حمل و نقل لندن که حمل و نقل شهری را بر عهده دارد.

- پلیس لندن که مسئول برقراری امنیت در کلانشهر لندن می‌باشد.
- آتش نشانی لندن که مسئول پاسخگویی به حوادث غیرمترقبه در کلانشهر لندن است.

سطح دوم مدیریت شهری لندن اداره حکومتی لندن GOL است که نمایندگی حکومت مرکزی بریتانیا در پایتخت را بر عهده دارد که سیاستها و برنامه های ۱۲ دپارتمان مرکزی در نزد شورای سلطنتی را به پایتخت منتقل می‌کند و نظرات لندن را به هیئت حاکمیت مرکزی انگلیس منتقل می‌نماید. نکته قابل توجه در ارتباط با GOL و GLA آن است که این دو نهاد هیچگونه دخالت مستقیمی در امور یکدیگر ندارند و همچنین فعالیت موازی با هم انجام نمی‌دهند و دارای سطوح فعالیت متفاوت هستند.

۳) مدل مدیریت شهری پاریس: در پاریس انتخابات شورای شهرداری در ۲۰ منطقه انجام می‌گیرد که ۱۶۳ نفر به عنوان اعضای شورای شهرداری و ۳۵۲ نفر به عنوان شورای محلات انتخاب می‌شوند. شهرداری پاریس دو وظیفه اصلی را بر عهده دارد. نه تنها نماینده دولت و فرماندار است بلکه ریاست اجرایی حکومت محلی (شهرداری) را نیز برعهده دارد. شهرداری پاریس وظایف گسترده‌ای را از جمله

امور مالی شامل اخذ و تصویب بودجه تعیین مالیات و قراردادهای وام امور کارکنان و کارمندان اداره املاک شهرداری و مدیریت جاده‌ها خیابان‌ها ارائه خدمات اجتماعی و عمومی بر عهده دارد.

علاوه بر این وظایف، شهرداری پاریس به عنوان فرماندار منطقه پاریس بزرگ نظارت بر عملکرد سایر دستگاههای دولتی را بر عهده دارد. بنابراین شهرداری پاریس در عین وابستگی نسبی به دولت، از اختیارات گسترده‌ای برخوردار است. شهرداری پاریس با وجود تک ساخت بودن حکومت پایگاه والایی در نظام اداری کشور دارد. فعالیتهای شهرداری پاریس به ویژه در عرصه فرهنگ و هنر چشمگیر است و اقدامات آن برای توسعه خانه‌های فرهنگ و فرهنگسراها الگویی برای سایر شهرداری‌ها شده است.

۴) مدل مدیریت شهری کوالامپور: اگرچه نظام حکومتی مالزی فدرال است و حکومت‌های محلی اهمیت زیادی دارند اما در مورد کوالامپور انتخاب شهردار دموکراتیک نیست و از طرف پادشاه منصوب می‌گردد. بر اساس قانون یک هیئت مشورتی به شهردار برای اداره امور شهر مشاوره می‌دهد. شهردار رئیس شورای شهر است و ۱۲ عضو توسط پادشاه و یک عضو از طرف نخست وزیر منصوب می‌گردند. در قانون شهرداری‌های مالزی شهردار در راس هرم مدیریت شهری است و در بدنه شهرداری نیز معاونتهای مالی، اداری، برنامه ریزی شهری، بهداشت، صدور مجوز، مهندسی، ساختمان، و خدمات شهری قرار دارد. بر اساس قانون وظایف شهرداری کوالامپور انجام امور ایجاد و توسعه خیابانها مدیریت ترافیک فاضلاب برنامه ریزی توسعه شهری زیبا سازی شهری پارکها و تفریحات مسکن شهری توسعه شهرکهای صنعتی توسعه رفاه در نواحی محروم شهری هماهنگی و کنترل بلایای طبیعی است.

۵) مدل مدیریت شهری استانبول: در ترکیه شهرداران بطور مستقیم توسط رای مردم انتخاب

می‌شوند و مدیریت شهرها بطور کامل بر عهده شهرداری‌ها می‌باشد. مدیریت شهری در ترکیه شامل مجمع، شورا و شهردار می‌باشد که تعداد اعضای مجمع با توجه به جمعیت شهرها متغیر است. از سال ۱۹۸۴ و طرح قانون جدید ۳۰۳۰ استقلال نسبی و منابع مالی مقرر شده توسط دولت مرکزی قدرت شهرداری استانبول را تقویت کرد. علاوه شهردار یکی از اعضای حزب قانون گذار می‌باشد. شهرداری استانبول وظایفی همچون برنامه ریزی کلان شهری مدیریت تاسیسات زیربنایی مسک و حمل و نقل شهری مدیریت ترافیک بهداشت و... را بر عهده دارد.

برای جمع بندی از مدل‌های مدیریت شهری در شهرهای مورد مطالعه در جدول زیر خلاصه‌ای از مطالعات تطبیقی تحقیق آمده است. شایان ذکر می‌باشد که یکی از مهمترین دستاوردهای مطالعات تطبیقی در این تحقیق آن است که در کلانشهرهای مورد مطالعه، مدیریت شهری بصورت یکپارچه و تحت حکمروایی یک نهاد واحد است. این موضوع از آنجا حائز اهمیت است که تفرق اداری و ساختاری در مدیریت شهری منجر به آشفتگی در اداره امور شهری می‌گردد که اکنون در فضای مدیریت شهری تهران با آن مواجه هستیم. در این تحقیق با تاکید بر یافته‌های مطالعات تطبیقی بر این امر تاکید گردیده است که مدلی تدوین گردد که بتواند حکمرانی و مدیریت شهری تهران را در یک چارچوب یکپارچه هدایت نماید. نکته قابل توجه دیگر آن است که از آنجا که این مدل ناظر بر هر دو جنبه حکمرانی و مدیریت شهری بصورت توأمان است باید نهادی در محوریت اداره امور شهری قرار گیرد که در هر دو جنبه ذی نفوذ باشد.

۲-۵ تجزیه تحلیل داده‌های مستخرج از پرسشنامه

پس از انجام مطالعات تطبیقی، مهمترین اقدام در روش تحقیق این پژوهش، برگزاری پنل‌های تخصصی با خبرگان حوزه مدیریت شهری بوده

مدیریت شهری

فصلنامه مدیریت شهری
Urban Management
شماره ۵۵ تابستان ۹۸
No.55 Summer 2019

جدول شماره ۱: خلاصه مطالعات تطبیقی انجام شده

ردیف	کلاس شهر مورد بررسی	کشور	مدل مدیریت شهری
۱	نیویورک	ایالات متحده آمریکا	شورا-شهردار
۲	لندن	انگلستان	شورا-شهردار
۳	پاریس	فرانسه	شورا-مدیر شهر
۴	استانبول	ترکیه	انتخاب شهردار توسط رای مستقیم مردم
۵	کوالالمپور	مالزی	انتخاب شهردار توسط پادشاه

جدول شماره ۲: آزمون کولموگروف-اسمیرنوف

		بعد فرهنگی	بعد اجتماعی	بعد خدماتی	بعد عمرانی	بعد اقتصادی	بعد امنیتی	بعد سیاسی
تعداد		۳۴	۳۴	۳۴	۳۴	۳۴	۳۴	۳۴
پارامترهای نرمال بودن	میانگین	۳.۷۳۵۳	۳.۹۴۱۲	۴.۰۲۹۴	۳.۸۸۲۴	۳.۷۶۴۷	۴.۰۲۹۴	۳.۷۰۵۹
	انحراف معیار	۰.۸۶۳۷۱	۰.۶۰۰۰۶	۰.۶۲۶۹۴	۰.۶۸۵۹۹	۰.۸۱۸۶۸	۰.۵۷۶۵۸	۰.۶۷۵۵۲
بیشترین کرنانه	مطلق	۰.۳۵۶	۰.۳۳۳	۰.۳۶۴	۰.۳۹۲	۰.۴۰۷	۰.۳۴۴	۰.۳۷۴
	مثبت	۰.۲۶۲	۰.۳۱۴	۰.۳۴۲	۰.۳۱۴	۰.۲۹۹	۰.۳۴۴	۰.۲۷۳
تفاوت ها		منفی	-۰.۳۳۳	-۰.۳۶۴	-۰.۳۹۲	-۰.۴۰۷	-۰.۳۳۳	-۰.۳۷۴
کولموگروف- اسمیرنوف (Z)		۰.۳۵۶	۰.۳۳۳	۰.۳۶۴	۰.۳۹۲	۰.۴۰۷	۰.۳۴۴	۰.۳۷۴
احتمال معنی داری (Sig)		۰.۰۰۰	۰.۰۰۰	۰.۰۰۰	۰.۰۰۰	۰.۰۰۰	۰.۰۰۰	۰.۰۰۰
نتیجه		غیرنرمال	غیرنرمال	غیرنرمال	غیرنرمال	غیرنرمال	غیرنرمال	غیرنرمال

است. در این گام با بهره‌گیری از مصاحبه‌های ساختار یافته و باز به صورت توصیفی به تشریح وضعیت مدیریت شهری شهر تهران پرداخته‌ایم تا بتوانیم به الگوی مدنظر در مدیریت یکپارچه شهر تهران دست یابیم.

۱-۲-۵ تبیین ابعاد مدل پیشنهادی

با توجه به نظرات خبرگان، مدل پیشنهادی در ۷ بعد شامل، سیاسی، امنیتی، اقتصادی، عمرانی، خدماتی، اجتماعی و فرهنگی تبیین خواهد شد. بررسی این ابعاد از آن جهت حائز اهمیت است که بدانیم در مدل تدوین شده چه عواملی را باید در نظر بگیریم و وزن هر یک از این ابعاد به چه میزان است.

۲-۲-۵ بررسی پارامتریک یا ناپارامتریک بودن ابعاد مدل پیشنهادی

به منظور تعیین نوع آزمون‌های مورد نیاز (از لحاظ آزمون پارامتریک یا ناپارامتریک بودن) برای تحلیل داده‌ها، ابتدا باید وضعیت توزیع متغیرها مشخص شود. برای این منظور از آزمون کولموگروف-اسمیرنوف، استفاده می‌شود. نتایج آزمون کولموگروف

آزمون ناپارامتریک دوجمله‌ای مربوط به بعد سیاسی، همان طور که در جدول بالا قابل مشاهده است، مقدار نسبت مشاهده شده برای گروه دو (بزرگتر از ۳)، بیشتر از مقدار نسبت آزمون (۰,۵) است. از طرفی همان طوری که در جدول بالا مشاهده می‌شود، مقدار احتمال عدد معنی‌داری (Sig) در مورد بعد سیاسی، از مقدار معیار $\alpha = 0,05$ کوچک‌تر گردیده است که بیانگر معنی دار بودن نسبت مشاهده شده است. لذا می‌توان گفت که بعد سیاسی برای مدیریت شهری مهم است و به عنوان یکی از ابعاد مدیریت شهری باید در نظر گرفته شود.

۲-۳-۲ بررسی وضعیت بعد امنیتی در مدیریت شهری

از آنجا که طبق نتایج آزمون کولموگروف-اسمیرنوف، برای بعد امنیتی، فرض نرمال بودن برقرار نیست، لذا برای بررسی وضعیت این متغیرها از نظر خبرگان، از آزمون آماری ناپارامتریک دوجمله‌ای استفاده شد. فرض‌های آماری مربوط به آزمون دوجمله‌ای بعد امنیتی از دید خبرگان به صورت زیر است:

$$H_0: p \leq 0,5 \text{ (فرضیه صفر)}$$

$$H_1: p > 0,5 \text{ (فرضیه مقابل)}$$

فرض H_0 بیانگر این است که مقدار میانگین کمتر مساوی ۳ و فرض H_1 بیانگر این است که مقدار میانگین بیشتر از ۳ است. نتایج آزمون دوجمله‌ای را در جدول ۴ ارائه شده است.

با استناد به نمرات به دست آمده از نمونه و انجام آزمون ناپارامتریک دوجمله‌ای مربوط به بعد امنیتی، همان طور که در جدول بالا قابل مشاهده است،

اسمیرنوف در جدول ۲ برای هر یک از متغیرهای تحقیق آورده شده است.

در آزمون کولموگروف اسمیرنوف اگر مقدار احتمال معنی‌داری بالاتر از مقدار $0,05$ باشد، متغیر مربوطه نرمال است، ولی اگر کمتر از $0,05$ باشد، توزیع متغیر مربوطه غیر نرمال می‌باشد. همانطوری که در جدول بالا ملاحظه می‌گردد، مقدار احتمال معنی‌داری برای همه متغیرهای پژوهش حاضر، کمتر از $0,05$ است، لذا نمی‌توان فرض نرمال بودن توزیع مربوط به متغیرهای پژوهش را پذیرفت. لذا برای انجام آزمون‌های مربوط به متغیرهای پژوهش از روش‌های ناپارامتریک استفاده خواهیم کرد.

۳-۲-۳ وضعیت ابعاد مدل در مدیریت شهر تهران

۱-۳-۲-۵ بررسی وضعیت بعد سیاسی در مدیریت شهری

از آنجا که طبق نتایج آزمون کولموگروف-اسمیرنوف، برای بعد سیاسی، فرض نرمال بودن برقرار نیست، لذا برای بررسی وضعیت این متغیرها از نظر خبرگان، از آزمون آماری ناپارامتریک دوجمله‌ای با فروض زیر استفاده شد.

$$H_0: p \leq 0,5 \text{ (فرضیه صفر)}$$

$$H_1: p > 0,5 \text{ (فرضیه مقابل)}$$

فرض H_0 بیانگر این است که مقدار میانگین کمتر مساوی ۳ و فرض H_1 بیانگر این است که مقدار میانگین بیشتر از ۳ است. نتایج آزمون دوجمله‌ای را در جدول ۳ ارائه شده است.

با استناد به نمرات به دست آمده از نمونه و انجام

جدول شماره ۳: آزمون دوجمله‌ای مربوط به وضعیت بعد سیاسی

عدد معنی‌داری	نسبت آزمون	نسب مشاهده شده	تعداد در هر طبقه	طبقات	گروه
۰,۲۴	۰,۵۰	۰,۲۹	۱۰	$3 \leq$	گروه ۱
		۰,۷۱	۲۴	$3 >$	گروه ۲
		۱,۰۰	۳۴		کل

جدول شماره ۴. آزمون دوجمله‌ای مربوط به وضعیت بعد امنیتی

عدد معنی داری	نسبت آزمون	نسب مشاهده شده	تعداد در هر طبقه	طبقات	گروه
۰۰۰	۰.۵۰	۰.۱۵	۵	$۳ \leq$	گروه ۱
		۰.۸۵	۲۹	$۳ >$	گروه ۲
		۱.۰۰	۳۴		کل

جدول شماره ۵: آزمون دوجمله‌ای مربوط به وضعیت بعد اقتصادی

عدد معنی داری	نسبت آزمون	نسب مشاهده شده	تعداد در هر طبقه	طبقات	گروه
۰۰۱	۰.۵۰	۰.۲۱	۷	$۳ \leq$	گروه ۱
		۰.۷۹	۲۷	$۳ >$	گروه ۲
		۱.۰۰	۳۴		کل

میانگین بیشتر از ۳ است. نتایج آزمون دوجمله‌ای را در جدول ۵ ارایه شده است.

با استناد به نمرات به دست آمده از نمونه و انجام آزمون ناپارامتریک دوجمله‌ای مربوط به بعد اقتصادی، همان طور که در جدول بالا قابل مشاهده است، مقدار نسبت مشاهده شده برای گروه دو (بزرگتر از ۳)، بیشتر از مقدار نسبت آزمون (۰.۵) است. از طرفی همان طوری که در جدول بالا مشاهده می‌شود، مقدار احتمال عدد معنی داری (Sig) در مورد بعد اقتصادی، از مقدار معیار ۰.۰۵ کوچکتر گردیده است که بیانگر معنی دار بودن نسبت مشاهده شده است. لذا می‌توان گفت که بعد امنیتی برای مدیریت شهری مهم است و به عنوان یکی از ابعاد مدیریت شهری باید در نظر گرفته شود.

۳-۲-۳-۴ بررسی وضعیت بعد عمرانی در مدیریت شهری

از آنجا که طبق نتایج آزمون کولموگروف-اسمیرنوف، برای بعد عمرانی، فرض نرمال بودن برقرار نیست، لذا برای بررسی وضعیت این متغیرها از نظر خبرگان، از آزمون آماری ناپارامتریک دوجمله‌ای استفاده شد.

مقدار نسبت مشاهده شده برای گروه دو (بزرگتر از ۳)، بیشتر از مقدار نسبت آزمون (۰.۵) است. از طرفی همان طوری که در جدول بالا مشاهده می‌شود، مقدار احتمال عدد معنی داری (Sig) در مورد بعد امنیتی، از مقدار معیار ۰.۰۵ کوچکتر گردیده است که بیانگر معنی دار بودن نسبت مشاهده شده است. لذا می‌توان گفت که بعد امنیتی برای مدیریت شهری مهم است و به عنوان یکی از ابعاد مدیریت شهری باید در نظر گرفته شود.

۳-۲-۳-۵ بررسی وضعیت بعد اقتصادی در مدیریت شهری

از آنجا که طبق نتایج آزمون کولموگروف-اسمیرنوف، برای بعد اقتصادی، فرض نرمال بودن برقرار نیست، لذا برای بررسی وضعیت این متغیرها از نظر خبرگان، از آزمون آماری ناپارامتریک دوجمله‌ای استفاده شد. فرض‌های آماری مربوط به آزمون دوجمله‌ای بعد اقتصادی از دید خبرگان به صورت زیر است:

$$p \leq 0.05 \text{ (فرضیه صفر): } H_0$$

$$p > 0.05 \text{ (فرضیه مقابل): } H_1$$

فرض H_0 بیانگر این است که مقدار میانگین کمتر مساوی ۳ و فرض H_1 بیانگر این است که مقدار

جدول شماره ۶: آزمون دوجمله‌ای مربوط به وضعیت بعد عمرانی

		طبقات	تعداد در هر طبقه	نسب مشاهده شده	نسبت آزمون	عدد معنی داری
بعد عمرانی	گروه ۱	≤ 3	۶	.۱۸	.۵۰	.۰۰۰
	گروه ۲	> 3	۲۸	.۸۲		
	کل		۳۴	۱.۰۰		

جدول شماره ۷: آزمون دوجمله‌ای مربوط به وضعیت بعد خدماتی

		طبقات	تعداد در هر طبقه	نسب مشاهده شده	نسبت آزمون	عدد معنی داری
بعد خدماتی	گروه ۱	≤ 3	۴	.۱۲	.۵۰	.۰۰۰
	گروه ۲	> 3	۳۰	.۸۸		
	کل		۳۴	۱.۰۰		

فرض‌های آماری مربوط به آزمون دوجمله‌ای بعد عمرانی از دید خبرگان به صورت زیر است:

H_0 : (فرضیه صفر) $p \geq 0.5$

H_1 : (فرضیه مقابل) $p < 0.5$

۵-۳-۲-۵ بررسی وضعیت بعد خدماتی در مدیریت شهری
از آنجا که طبق نتایج آزمون کولموگروف-اسمیرنوف، برای بعد خدماتی، فرض نرمال بودن برقرار نیست، لذا برای بررسی وضعیت این متغیرها از نظر خبرگان، از آزمون آماری ناپارامتریک دوجمله‌ای استفاده شد. فرض‌های آماری مربوط به آزمون دوجمله‌ای بعد خدماتی از دید خبرگان به صورت زیر است:

H_0 : (فرضیه صفر) $p \leq 0.5$

H_1 : (فرضیه مقابل) $p > 0.5$

فرض H_0 بیانگر این است که مقدار میانگین، کمتر مساوی ۳ و فرض H_1 بیانگر این است که مقدار میانگین بیشتر از ۳ است. نتایج آزمون دوجمله‌ای را در جدول ۷ ارایه شده است.

با استناد به نمرات به دست آمده از نمونه و انجام آزمون ناپارامتریک دوجمله‌ای مربوط به بعد خدماتی، همان طور که در جدول بالا قابل مشاهده است، مقدار نسبت مشاهده شده برای گروه دو (بزرگتر از ۳)، بیشتر از مقدار نسبت آزمون (۰.۵) است. از طرفی همان طوری که در جدول بالا

فرض H_0 بیانگر این است که مقدار میانگین کمتر مساوی ۳ و فرض H_1 بیانگر این است که مقدار میانگین بیشتر از ۳ است. نتایج آزمون دوجمله‌ای را در جدول ۶ ارایه شده است.

با استناد به نمرات به دست آمده از نمونه و انجام آزمون ناپارامتریک دوجمله‌ای مربوط به بعد عمرانی، همان طور که در جدول بالا قابل مشاهده است، مقدار نسبت مشاهده شده برای گروه دو (بزرگتر از ۳)، بیشتر از مقدار نسبت آزمون (۰.۵) است. از طرفی همان طوری که در جدول بالا مشاهده می‌شود، مقدار احتمال عدد معنی‌داری (Sig) در مورد بعد عمرانی، از مقدار معیار $\alpha = 0.05$ کوچک‌تر گردیده است که بیانگر معنی دار بودن نسبت مشاهده شده است. لذا می‌توان گفت که بعد عمرانی برای مدیریت شهری مهم است و به عنوان یکی از ابعاد مدیریت شهری باید در نظر گرفته شود.

جدول شماره ۸: آزمون دوجمله‌ای مربوط به وضعیت بعد اجتماعی

		طبقات	تعداد در هر طبقه	نسب مشاهده شده	نسبت آزمون	عدد معنی‌داری
بعد خدماتی	گروه ۱	≤ 3	۷	.۲۱	.۵۰	.۰۰۱
	گروه ۲	> 3	۲۷	.۷۹		
	کل		۳۴	۱.۰۰		

جدول شماره ۹: آزمون دوجمله‌ای مربوط به وضعیت بعد فرهنگی

		طبقات	تعداد در هر طبقه	نسب مشاهده شده	نسبت آزمون	عدد معنی‌داری
بعد فرهنگی	گروه ۱	≤ 3	۹	.۲۶	.۵۰	.۰۰۹
	گروه ۲	> 3	۲۵	.۷۴		
	کل		۳۴	۱.۰۰		

مشاهده می‌شود، مقدار احتمال عدد معنی‌داری (Sig) در مورد بعد عمرانی، از مقدار معیار $\alpha = 0,05$ کوچک‌تر گردیده است که بیانگر معنی دار بودن نسبت مشاهده شده است. لذا می‌توان گفت که بعد خدماتی برای مدیریت شهری مهم است و به عنوان یکی از ابعاد مدیریت شهری باید در نظر گرفته شود.

۶-۳-۲-۵ بررسی وضعیت بعد اجتماعی در مدیریت شهری

از آنجا که طبق نتایج آزمون کولموگروف-اسمیرنوف، برای بعد اجتماعی، فرض نرمال بودن برقرار نیست، لذا برای بررسی وضعیت این متغیرها از نظر خبرگان، از آزمون آماری ناپارامتریک دوجمله‌ای استفاده شد. فرض‌های آماری مربوط به آزمون دوجمله‌ای بعد اجتماعی از دید خبرگان به صورت زیر است:

$H_0: p \leq 0,05$ (فرضیه صفر):

$H_1: p > 0,05$ (فرضیه مقابل):

از آنجا که طبق نتایج آزمون کولموگروف-اسمیرنوف، برای بعد فرهنگی، فرض نرمال بودن برقرار نیست، لذا برای بررسی وضعیت این متغیرها از نظر خبرگان، از آزمون آماری ناپارامتریک دوجمله‌ای استفاده شد. فرض‌های آماری مربوط به آزمون دوجمله‌ای بعد فرهنگی از دید خبرگان به صورت زیر است:

فرض H_0 بیانگر این است که مقدار میانگین، کمتر مساوی ۳ و فرض H_1 بیانگر این است که مقدار میانگین بیشتر از ۳ است. نتایج آزمون دوجمله‌ای را در جدول ۸ ارایه شده است.

جدول شماره ۱۰: ماتریس تصمیم

	بعد اجتماعی	بعد فرهنگی	بعد اقتصادی	بعد سیاسی	بعد امنیتی	بعد عمرانی	بعد خدماتی
مدل اولیه	۳.۱۵۰۱	۳.۲۸۱۲	۲.۶۷۶۱	۲.۸۸۳۴	۲.۸۴۹۲	۲.۹۶۷۸	۳.۱۷۲۰
مدل پیشنهادی	۳.۶۰۰۱	۳.۴۸۶۹	۳.۴۵۲۱	۳.۷۳۳۰	۳.۷۲۷۳	۳.۶۸۵۷	۳.۴۱۰۱

۷ گانه آورده شده در بالا لحاظ گردد. ثانیاً مدل باید به نحوی باشد که امکان مدیریت یکپارچه شهری تحت فرمان نهادی صاحب نفوذ را بدهد. و ثالثاً باید دغدغه‌های مطرح شده در مصاحبه با خبرگان و مدیران اجرایی شهری از جمله عدم یکپارچگی فعالیتهای مرتبط با اداره امور شهری و عدم نظارت مناسب بر امور اجرایی را منعکس نماید. در ادامه به شرح این مدل خواهیم پرداخت.

۴-۲-۵ برآورد اولویت و میزان اهمیت ابعاد مدل با استفاده از روش آنتروپی شانون
 آنتروپی یک مفهوم بسیار با اهمیت در علوم اجتماعی، فیزیکی و تئوری اطلاعات می‌باشد. وقتی که داده‌های یک ماتریس تصمیم‌گیری، به طور کامل مشخص باشد، می‌توان از روش آنتروپی برای ارزیابی وزن‌های استفاده کرد. با توجه به ماتریس تصمیم (جدول ۱۰) به طور خلاصه می‌توان برای به دست آوردن اوزان شاخص‌ها، گام‌های زیر را طی کرد (جدول ۱):

گام ۱- محاسبه P_{ij} :
 با توجه به جدول ۱۱، مقادیر P_{ij} را محاسبه می‌کنیم، جدول ۲۱-۴ مقادیر P_{ij} را نشان می‌دهد.

$$P_{ij} = \frac{a_{ij}}{\sum_{i=1}^m a_{ij}}; \forall i, j$$

گام ۲- محاسبه مقدار آنتروپی (E_j):
 با توجه به جدول ۲۱-۴ و رابطه زیر مقدار آنتروپی

$p \leq 0.5$ (فرضیه صفر): H_0

$p > 0.5$ (فرضیه مقابل): H_1

فرض H_0 بیانگر این است که مقدار میانگین، کمتر مساوی ۳ و فرض H_1 بیانگر این است که مقدار میانگین بیشتر از ۳ است. نتایج آزمون دوجمله‌ای را در جدول ۹ ارایه شده است.

با استناد به نمرات به دست آمده از نمونه و انجام آزمون ناپارامتریک دوجمله‌ای مربوط به بعد فرهنگی، همان طور که در جدول بالا قابل مشاهده است، مقدار نسبت مشاهده شده برای گروه دو (بزرگتر از ۳)، بیشتر از مقدار نسبت آزمون (۰.۵) است. از طرفی همان طوری که در جدول بالا مشاهده می‌شود، مقدار احتمال عدد معنی‌داری (Sig) در مورد بعد فرهنگی، از مقدار معیار $\alpha = 0.05$ کوچک‌تر گردیده است که بیانگر معنی دار بودن نسبت مشاهده شده است. لذا می‌توان گفت که بعد فرهنگی برای مدیریت شهری مهم است و به عنوان یکی از ابعاد مدیریت شهری باید در نظر گرفته شود.

حال با توجه به ابعاد احصا شده و با توجه به مصاحبه‌های انجام شده با خبرگان مدیریت شهری و همچنین با استفاده از یافته‌های مطالعات تطبیقی صورت پذیرفته (که مهمترین دستاورد آن یکپارچگی نظام مدیریت شهری در کلانشهرهای مورد مطالعه بود) می‌توان مدلی را جهت حکمرانی و مدیریت یکپارچه کلانشهر تهران تدوین نمود. در تدوین این مدل باید در نظر داشت که اولاً ابعاد

جدول شماره ۱۱: نتایج گام اول

	بعد اجتماعی	بعد فرهنگی	بعد اقتصادی	بعد سیاسی	بعد امنیتی	بعد عمرانی	بعد خدماتی
مدل اولیه	۰.۴۶۶۶	۰.۴۸۴۸	۰.۴۳۶۶	۰.۴۳۵۷	۰.۴۳۳۲	۰.۴۴۶۰	۰.۴۸۱۹
مدل پیشنهادی	۰.۵۳۳۳	۰.۵۱۵۱	۰.۵۶۳۳	۰.۵۶۴۲	۰.۵۶۶۷	۰.۵۵۳۹	۰.۵۱۸۰

به دست می‌آید. مقادیر آنتروپی هر شاخص در جدول ۴-۲۲ آورده شده است.

$$E_j = -k \sum_{i=1}^m [P_{ij} \ln P_{ij}]; \forall_j$$

گام ۳- محاسبه‌ی مقدار عدم اطمینان (d_j):

مقادیر عدم اطمینان با توجه به مقادیر آنتروپی زیر به دست می‌آید. این مقادیر در جدول ۴-۲۲ آورده شده است.

$$d_j = 1 - E_j; \forall_j$$

گام ۴- محاسبه اوزان (W_j):

وزن هر شاخص با توجه به مقادیر عدم اطمینان و طبق رابطه زیر به دست می‌آید. وزن هر شاخص (W_j) در جدول ۱۲ نشان داده شده است.

$$w_j = \frac{d_j}{\sum_{j=1}^n d_j}; \forall_j$$

تعیین اولویت ابعاد احصا شده این نکته را ضروری می‌دارد که در مدل تدوینی باید به چه ابعادی بیش

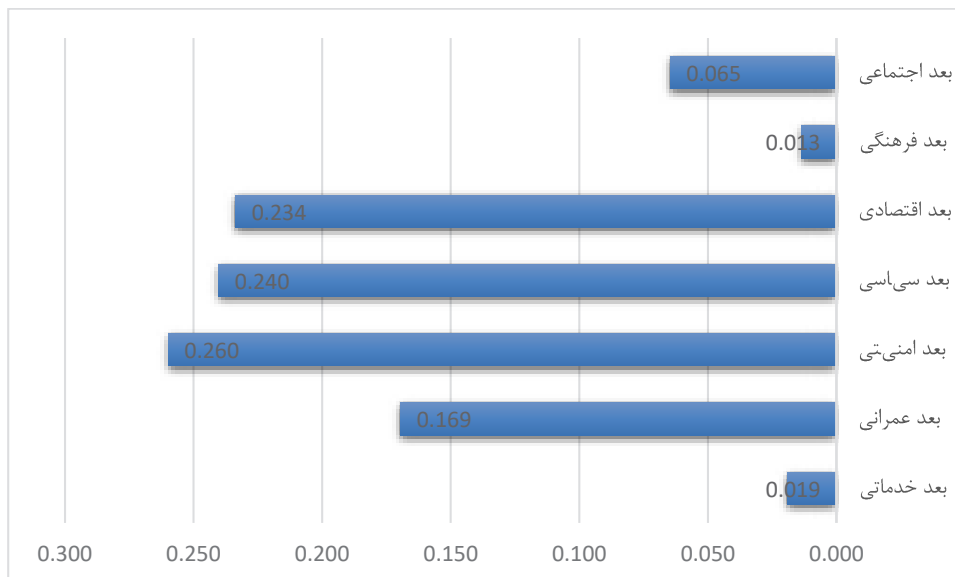
از حد اهمیت داده شود. از یافته‌های این تحقیق می‌توان نتیجه گرفت که در مدل پیشنهادی باید به ابعاد امنیتی، سیاسی و اقتصادی بیش از دیگر ابعاد توجه گردد.

۵-۲-۵ مدل پیشنهادی مدیریت شهر تهران

در مدل کنونی مدیریت شهری تهران مشاهده می‌شود که تقسیمات اداری پست تهران، آموزش و پرورش، آب و فاضلاب، نیروی انتظامی و شرکت گاز کاملاً با یکدیگر متفاوت می‌باشد. این موضوع از دو جهت برای امور مدیریت شهری و همچنین شهروندان مشکل‌زا می‌باشد: اول آنکه این تقسیمات در هر یک از نهادها و سازمانهای فوق‌الذکر بر طبق تفاوت‌های منطقه‌ای و سیاست‌گذاری پیاده‌سازی شده است که بالطبع رفتار اداری و اجرایی هر منطقه بر طبق نیازها و اولویت‌های آنجا ممکن است با منطقه دیگر متفاوت باشد. دوم آنکه شهروندان در صورت انجام امور اداری که نیازمند مراجعه به بیش از یکی از این نهادها است را داشته باشند (از آنجا که قلمرو این سازمانها با یکدیگر متفاوت است) در مواقعی

جدول شماره ۱۴: مقادیر به دست آمده (گام ۲ تا ۴)

ردیف	معیارها	مقدار آنتروپی (E_j)	مقدار عدم اطمینان (d_j)	وزن معیار (W_j)
۱	بعد خدماتی	۰.۹۹۹	۰.۰۰۱	۰.۰۱۹
۲	بعد عمرانی	۰.۹۹۲	۰.۰۰۸	۰.۱۶۹
۳	بعد امنیتی	۰.۹۸۷	۰.۰۱۳	۰.۲۶۰
۴	بعد سیاسی	۰.۹۸۸	۰.۰۱۲	۰.۲۴۰
۵	بعد اقتصادی	۰.۹۸۸	۰.۰۱۲	۰.۲۳۴
۶	بعد فرهنگی	۰.۹۹۹	۰.۰۰۱	۰.۰۱۳
۷	بعد اجتماعی	۰.۹۹۷	۰.۰۰۳	۰.۰۶۵

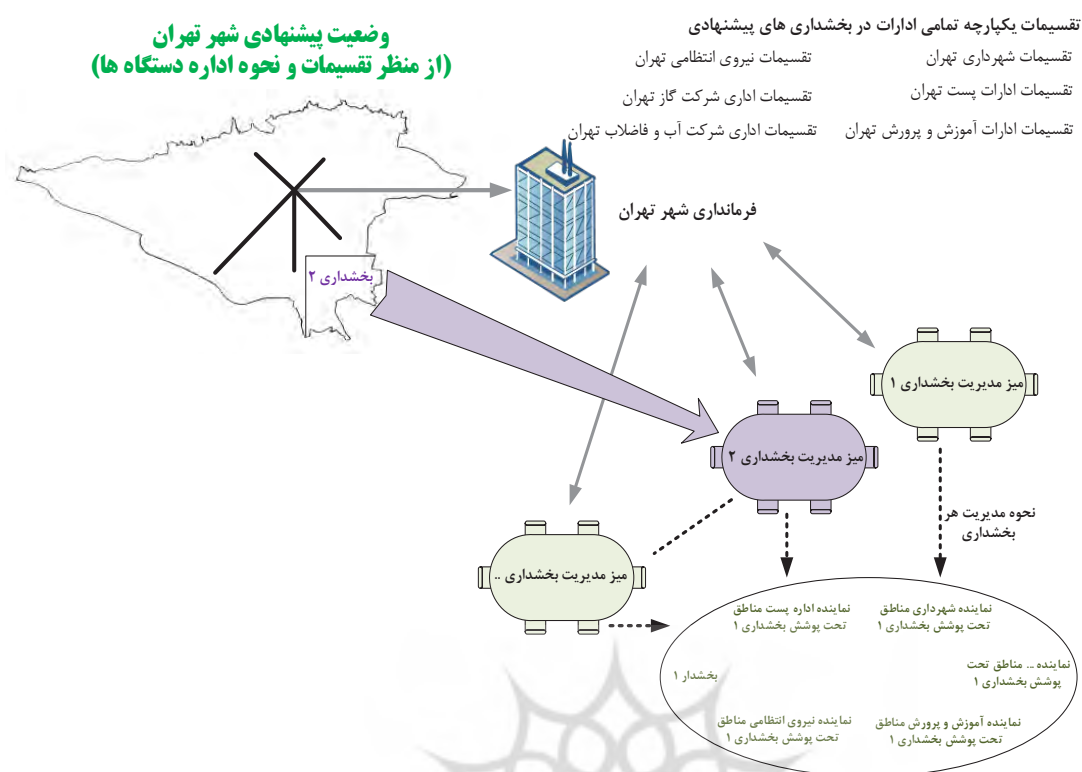
نمودار شماره ۱: وزن نهایی هر شاخص برای ابعاد مدل

این وضعیت ادارات می بایست تقسیمات خود را با بخشداری مربوطه خود یکپارچه نمایند، به طور مثال در بخشداری شماره ۱ اداره برق می تواند فضای خود را به ۴ منطقه تقسیم نماید، اداره پست به ۲ منطقه و شهرداری به ۵ منطقه تقسیم نماید نکته مهم در این تقسیم بندی این است که مرز تقسیم بندی ادارات می بایستی مطابق با مرز تقسیم بندی بخشداری مربوط به خود باشد. همچنین در این مدل هر کدام از نهادهای و سازمانهایی که به نوعی در ابعاد ۷ گانه مورد مطالعه (به ترتیب اولویت: سیاسی، امنیتی، اقتصادی، عمرانی، خدماتی، اجتماعی، و فرهنگی) دخیل هستند نقش آفرین هستند.

پیاده سازی موفقیت آمیز این مدل موجب آن می گردد که مدیریت یکپارچه شهری کلانشهر تهران تحت سازماندهی فرماندهی تهران صورت می پذیرد و ارباب رجوع نیز بدلیل وحدت فرماندهی در این ساختار مسئول پاسخگو در امور خدمات شهری را بطور معین می شناسد. همچنین پیاده سازی این مدل موجب آن می گردد که کلیه قوانین، آیین نامه ها و رویه های اداری و سازمانی یکپارچه گردند که این موجب افزایش بهره وری در

می بایست مسافت زیادی را برای رسیدگی به امور اداری خود طی کنند که همین امر موجب اتلاف وقت، انرژی و سایر نابسامانی های شهری می گردد. با نگاهی بر مطالعات تطبیقی صورت پذیرفته الگوهای مدیریت شهری کلانشهرهای منتخب که بدان پرداختیم و با در نظر گرفتن مورد اهمیت احصا شده در مدیریت شهری که در این تحقیق بدست آمد و همچنین با عنایت بر قانون مصوب شورای عالی امنیت ملی مبتنی بر مدیریت یکپارچه کلانشهر تهران؛ از آنجا که نهادهای ذی نفوذ در امر مدیریت شهری تهران در سه سطح ملی، منطقه ای و محلی درگیر هستند که از لحاظ حکمرانی و مدیریت شهری، هر کدام وظایف و همچنین اختیارات موازی و گاهی موارد متعارض با یکدیگر دارند؛ نیاز است تا با نگاهی یکپارچه و واحد به موضوع مدیریت شهری کلانشهر تهران نگاه شود. در مدل پیشنهادی این تحقیق سعی بر آن بوده است تا فرمانداری تهران به عنوان هسته مرکزی راهبری و ارائه خدمات شهری در تهران از میزهای ارائه خدماتی تشکیل گردند که در هر کدام از این میزها نمایندگان از سایر نهادها و سازمانهای ارائه دهنده خدمات شهری حضور داشته باشند. در

وضعیت پیشنهادی شهر تهران (از منظر تقسیمات و نحوه اداره دستگاه ها)

شکل شماره ۲: مدل پیشنهادی مدیریت شهر تهران

موجب آن می‌گردد که بعد امنیتی نیز مدنظر باشد. وجود نهادهای خدمت رسانی شهری نیز مانند شهرداری تهران، آتش نشانی، گاز، پست، آب و فاضلاب و برق نیز ناظر بر بعد خدماتی و اجتماعی خواهد بود و حضور سازمانهایی مانند آموزش و پرورش بعد آموزشی را تامین می‌نماید.

۶- نتیجه‌گیری و پیشنهادات تحقیق

۱-۶ نتیجه‌گیری از یافته‌های تحقیق

در این مقاله سعی بر آن بوده است تا با نگاهی بر مدل‌های مدیریت شهری در کلانشهرهای منتخب دنیا و همچنین تشکیل پنبلی از خبرگان و مدیران اجرایی مدیریت شهری تهران، مدلی را برای حکمرانی و مدیریت یکپارچه کلانشهر تهران ارائه دهیم. نتایج حاصل از یافته‌های تحقیق در ۳ حوزه ذیل احصا گردید:

۱. مطالعه تطبیقی مدل‌های مدیریت شهری در شهرهای مختلف جهان
روش این پژوهش بدین شکل بوده است که با

ارائه خدمات شهری و چابکی در سیاست‌گذاری‌های شهری خواهد شد. علاوه بر این بدلیل اینکه امکان اخذ تصمیمات سریع در این ساختار بوجود می‌آید؛ انعطاف پذیری نهاد مدیریت شهری در پاسخگویی به اتفاقات غیرمنتظره طبیعی و اجتماعی افزایش خواهد یافت.

نظر به اینکه ابعاد احصا شده در مدیریت شهری تهران که در تحقیق احصا شد نیز باید در این مدل تامین گردد همانطور که در شکل زیر نیز مشاهده می‌گردد؛ محوریت فرمانداری تهران در این مدل منجر به آن می‌گردد که بعد سیاسی مدیریت شهری تهران مدنظر قرار گیرد. زیرا فرمانداری تهران از آنجا که به لحاظ تقسیمات اداری زیر مجموعه وزارت کشور است می‌تواند به لحاظ سیاسی اداره امور شهر تهران را بر عهده گیرد. همچنین وجود نهادهایی همچون شورای تامین استان نیز تقویت کننده این نقش خواهد بود. همچنین حضور نهادهای امنیتی مانند نیروی انتظامی در این مدل

مدیریت شهر تهران، در مدل تدوین شده در این تحقیق، فرمانداری شهر تهران به عنوان نهاد متمرکز ارائه دهنده خدمات و اداره امور شهری مشخص شده است و سایر نهادها و سازمانها نیز با در اختیار داشتن نماینده‌ای در میز مدیریت بخشداری به ارائه خدمات شهری به شهروندان می‌پردازند. این امر سبب آن می‌گردد که محوریت فرمانداری بعنوان نهاد حاکمیتی امکان یکپارچه‌سازی نهادهای درگیر در اداره امور شهری را فراهم آورد. همچنین به لحاظ آنکه همه نهادها و سازمانهای درگیر در امر مدیریت شهری تهران در این مدل قابلیت مشارکت در تصمیم‌گیری دارند، ابعاد مدنظر نیز تامین می‌گردند. بطور مثال از آنجا که فرمانداری تهران دارای قدرت قانونی و حکمرانی است، بعد سیاسی که مهمترین بعد احصا شده در این مدل است تامین می‌گردد و همچنین از آنجا که نهادهای امنیتی مانند نیروی انتظامی و همچنین شورای تامین استانها در این مدل حضور دارند بعد امنیتی و اجتماعی نیز تامین می‌گردد. با مشارکت نهادهایی مانند شهرداری تهران، آتش‌نشانی، آموزش و پرورش و سایر نهادهای اداره خدمات شهری در این مدل (که از طریق میز خدمت آورده شده است) ابعاد دیگر مدل مانند اقتصادی، عمرانی، خدماتی و فرهنگی نیز در نظر گرفته می‌شود.

۲-۶ پیشنهادات

در پایان می‌توان پیشنهادهای را در خصوص این تحقیق ارائه نمود:

۱. مطالعه مدل مدیریت شهری در سایر کلانشهرهای دنیا که در این تحقیق به آنها پرداخته نشده است و مقایسه مدل‌های مطالعه شده با مدل‌های استخراج شده در این تحقیق.
۲. تدوین مدل حکمرانی و مدیریت شهری با محوریت شورای اسلامی شهر و شهرداری تهران و مقایسه آن با مدل ارائه شده در این تحقیق.
۳. پیاده سازی آزمایشی مدل پیشنهادی در این

مراجعه به خبرگان و اساتید مدیریت شهری، کلانشهرهای نیویورک، پاریس، لندن، کوالالمپور، و استانبول مورد مطالعه تطبیقی قرار گرفت. هدف از مطالعه تطبیقی مدل‌های مدیریت کلانشهرهای مورد بررسی آن بوده است که بتوان مهمترین عامل موثر در مدیریت شهری کاراً در این کلانشهرها را بررسی نمود که همانطور که پیشتر نیز اشاره گردید می‌توان به مدیریت یکپارچه و حکمروایی واحد بعنوان مهمترین عامل اشاره نمود. تجربه اجرایی محقق نیز این امر را تایید می‌نماید که در بسیاری موارد ضعف مدیریت شهری تهران بدلیل عدم یکپارچگی سیستم اداره امور شهری بوده است. ۲. تعیین ابعاد مدل پیشنهادی و مشخص نمودن اهمیت و اولویت ابعاد پیشنهادی

با توجه به مصاحبه با خبرگان و مدیران اجرایی شهر تهران، عمده ابعاد مدنظر در مدیریت کلانشهر تهران شناسایی گردید و در ابعاد سیاسی، امنیتی، اقتصادی، فرهنگی، خدماتی، اجتماعی، و عمرانی طبقه بندی شد. نکته قابل تامل در مدیریت شهری تهران که در تدوین مدل این تحقیق نیز در نظر گرفته شده است آن است که باید مدلی تدوین گردد که بتواند تمام نهادهای ذی نفوذ در مدیریت شهری تهران در سه سطح ملی (مانند مجلس شورای اسلامی، وزارت کشور، وزارت مسکن و شهرسازی، سازمان هلال احمر و...)، منطقه‌ای (مانند استانداری، سازمان مسکن و شهرسازی استان، و...) و شهری (شورای اسلامی شهر و شهرداری) را با یکدیگر یکپارچه نماید. از طرفی این مدل بایستی قابلیت پاسخگویی به ابعاد هفت گانه احصا شده در تحقیق را نیز داشته باشد.

در ادامه این تحقیق، ابعاد در نظر گرفته شدن برای مدل مدیریت شهری تهران بر اساس اهمیت آنها تقسیم بندی گردید. اولویت ابعاد احصا شده در این تحقیق به ترتیب امنیتی، سیاسی، اقتصادی، عمرانی، اقتصادی، خدماتی، و فرهنگی می‌باشد. ۳. پیشنهاد مدل مطلوب برای بهبود حکمرانی و

تحقیق در یکی از شهرهای جدید کشور و استخراج نقاط ضعف و قوت مدل پیشنهاد شده در این تحقیق .

منابع

برک پور، ناصر، و اسدی، ایرج، (۱۳۹۰) مدیریت و حکمرانی شهر تهران، انتشارات دانشگاه هنر.

حسینی، سید زهرا، (۱۳۸۸) بررسی امکان سنجی استقرار مدیریت یکپارچه شعری در ایران (مطالعه موردی شهر مشهد)، پایان نامه کارشناسی ارشد مدیریت شهری، دانشگاه فردوسی مشهد.

داوران، عبدالامیر، (۱۳۹۲) بررسی تطبیقی الگوهای مدیریت شهری در آمریکا، فرانسه، مالزی، ترکیه و ایران، پایان نامه کارشناسی ارشد جغرافیا و برنامه ریزی شهری، دانشگاه تهران.

سعیدی رضوانی، نوید، (۱۳۸۱) امکان سنجی واگذاری وظایف جدید به شهرداری ها، پایان نامه کارشناسی ارشد مدیریت شهری، دانشگاه تربیت مدرس.

صرافی، مظفر، و تورانیان، فضیلت، (۱۳۸۳) مروری بر دیدگاههای نظری مدیریت کلان شهری با تاکید بر جنبه‌های نهادی، فصلنامه مدیریت شهری، شماره ۱۷.

قالیباف، محمد باقر، و حافظ نیا، محمد رضا، (۱۳۸۹) تبیین نقش تقسیمات سیاسی اداری شهر در مدیریت یکپارچه شهری (مطالعه موردی شهر تهران)، فصلنامه علمی پژوهشی جغرافیا.

قالیباف، محمد باقر، (۱۳۸۰) بررسی تحلیلی سیر تکوین نهادهای محلی ایران در دوران معاصر و ارائه الگوی مناسب، پایان نامه دکتری مدیریت شهری، دانشگاه تربیت مدرس.

کاظمیان، غلامرضا، و عسگری، علی، (۱۳۸۵) شناخت و تحلیل نظام موجود مجموعه های شهری کشور، فصلنامه مدیریت شهری، شماره ۱۸.

میکائیلی نمین، سارا، (۱۳۹۲) آسیب شناسی مدل اداره امور شهر در ایران (با تاکید بر شهر تهران)، پایان نامه کارشناسی ارشد برنامه ریزی رفاه

اجتماعی، دانشگاه علامه طباطبایی.

میرعابدینی، سید زهره، (۱۳۸۸) امکان سنجی تحقق مدیریت یکپارچه شهری با تاکید بر سطح تصمیم گیری (نمونه موردی شهر تهران)، پایان نامه کارشناسی ارشد مدیریت شهری، دانشگاه علامه طباطبایی.

نوبری، نازک، و رحیمی، محمد، (۱۳۸۹) حکمرانی خوب شهری یک ضرورت تردید ناپذیر، نشریه دانش شهر، شماره ۱۱.

DeSantis.V and Renner.T (2002), City Government Structure: An Attempt at Classification, State and Local Government Review, Vol.34, No.2

Jones H, Clench B, and Harris D, (2014), The governance of urban service delivery in developing countries: Literature review, Cities Journal, No.62

Jenkins, Paul, (2000), Urban Management Urban Poverty and Urban Governance Planning and Land Management in Maputo, Environment & Urbanization, No.12

Kaufmann, Daniel, and Kraay Aart, Mastuzzi, (2010) The Worldwide Governance Indicators Methodology and Analytical Issues, Policy Research, No.12

Pour Ahmad, A, and Lotfi, S, (2015), The Failure of the Integrated Urban Management in Iran: An Analysis from the Perspective of Interactive and Legal Problems between the State and Municipality, International Journal of Management Science, No.2

McGill, Ron, (2001), Urban Management Checklist, Cities Journal, No.5

Stewart, Kennedy, (2006), Designing Good Urban Governance Indicators: The Importance of Citizen Participation and Evaluation in Greater Vancouver, Cities Journal, No.23

Simmonds, Roggers, and Hack, Garry (2009), Global City Regions: Their Emerging Forms, Land Lines Journal, No 3

UNCHS (HABITAT), (2000), The Global Campaign for

Good Urban Governance, Environment & Urbanization,
No.1

UN-HABITAT, (2004), Urban Governance Index, Global Campaign on Urban Governance.

UNDP, (2000), The Impact of Participation in Local Governance: A Synthesis of Nine Case Studies

(ج) وبسایتهای

www.communities.gov.uk

www.istanbul.com

www.kualalumpur.gov.my

www.london.gov.uk

www.nyc.gov

www.parisinfo.com

www.unhabitate.org

مدیریت شهری

فصلنامه مدیریت شهری
Urban Management

شماره ۵۵ تابستان ۹۸
No.55 Summer 2019

۱۷۱

مدیریت شهری

فصلنامه مدیریت شهری
Urban Management
شماره ۵۵ تابستان ۹۸
No.55 Summer 2019

■ ۱۷۲ ■